

Liike Nytin valtuustoryhmä ja 17 muuta valtuutettua jättivät 11.11.2024 valtuustoaloitteen (KV 11.11.2024 §100), jossa esitetään, että Sipoon viranhaltijat kunnanjohtajan johdolla selvittävät ja toteuttavat kustannussäästöjä hallinnollisessa organisaatiossa.

Valtuustoaloitteen tausta

Hallinnon kustannussäästöjä toivotaan etsittävän, koska kunnan toiminnan kustannukset yhdessä epävarman tulevaisuuden ja taloudellisten olosuhteiden kanssa tekevät tarpeelliseksi tarkastella kaikkia mahdollisia kustannustehokkuuden parantamisen keinoja. Säästötoimenpiteisiin tulisi keskittyä hallinnollisessa organisaatiossa, jotta kunnan resursseja käytettäisiin oikeudenmukaisesti ja ne tulisivat kuntalaisten hyödyksi. Kustannustehokkaammalla hallinnolla toivotaan vapautettavan resursseja, jotka voitaisiin kohdistaa kunnan ydintoimintoihin ja siten parantaa kuntalaisille tarjottavia palveluita.

Valtuustoaloitteessa pyydetään tarkastelemaan esimerkiksi seuraavia kohteita:

bonusohjelmat, konsulttipalkkiot, matkakulut, edustuskulut, konferenssiosallistumiset, ulkoiset koulutuskustannukset sekä luottamushenkilöiden tehtäviin liittyvät kustannukset, IT-palveluihin ja ylläpitosopimuksiin liittyvät kustannukset.

Sipoon kunnan konsernipalveluiden toimialalla tuotetaan palveluita sekä kunnan sisäisille asiakkaille (toimialat ja työntekijät) että kunnan ulkopuolisille asiakkaille (luottamushenkilöt, yhteistyökumppanit, kuntalaiset jne.). Konsernipalveluiden tehtäviin kuuluvat mm. talouden lakisääteiset raportoinnit: Valtiokonttori, tilastokeskus, verottaja, kunnanvaltuusto jne. Hallinnossa huolehditaan henkilöstöhallinnon tehtävistä, esim. työturvallisuus ja palkanlaskenta. Hallinnon työtä ovat myös demokraattiseen päätöksentekoon liittyvät tehtävät kuten vaalien järjestäminen. It-palvelut tarjoavat palveluita kaikille toimialoille. Kyberturvallisuuden merkitys on noussut. On myös huomattava, että hallinnon työtä tehdään konsernipalveluiden lisäksi kaikilla toimialoilla. Koulutuspalveluissa esimerkiksi oppilasmäärien raportointi on osin pohjana valtion Sipoon kunnalle tehtäville valtiosuuspäätöksille.

Tehdyssä valtuustoaloitteessa pyydetty tarkasteltavat kohteet:

1. Bonusohjelmat: kunnassa bonusohjelman piirissä on vain kunnanjohtaja, jonka tulospalkka pohjautuu tehtyyn johtajasopimukseen ja on sen mukainen. Tavoitteet ovat vuosittain asetettavia ja ne arvioidaan vuosittain. Tulostavoitteet kunnanjohtajalle asettaa kunnanhallitus ja tavoitteet pohjautuvat kunnanvaltuuston vahvistamaan

strategiaan. Bonusohjelmien merkityksen ja osuuden kunnan kokonaishenkilöstömenoista voidaan katsoa olevan vähäinen.

2. Konsulttipalkkiot: kunnassa on pyritty pitämään oma hallinnon organisaatio mahdollisimman pienenä. Esimerkiksi erilaisista lainsäädännön muuttuvista vaatimuksista johtuen on ajoittain tarve käyttää tarvittaessa konsulttipalveluita. Konsulttipalvelut kilpailutetaan ja niiden tarkoitus on tuoda tarvittava lisäosaaminen organisaation käyttöön kustannustehokkaasti. Konsulttipalveluita ei tiliöidä kunnan kirjanpidossa erilliselle tilille vaan noudattaen Valtiokonttorin tilirakennetta. Asiantuntijapalveluita (tili 4340) on hankittu vuonna 2024 noin 2,5 milj.euron edestä (peruskunta+Sipoon Vesi). Tästä peruskunnan osuus on noin 2,3 milj.euroa. Kyseiselle tilille kirjataan Valtiokonttorin AURA-käsikirjan mukaisesti asiantuntija- ja konsulttipalvelut, tutkimuspalvelut, käännöspalvelut, lakiasiainpalvelut, projektikonsultointi, arkkitehtipalvelut ja niihin liittyvät konsultointipalvelut, tekniset testaus- ja analysointipalvelut, luonnontieteen ja tekniikan tutkimus- ja kehittämispalvelut sekä erikoistuneet muotoilu- ja suunnittelupalvelut.

Esimerkkejä vuonna 2024 tehdyistä asiantuntijapalveluiden hankinnoista:

Kunnanhallitus on hankkinut sisäisen tarkastuksen palveluita, rekrytointikonsulttipalveluita sekä mm. uudenvuoden ilotulituspalveluita. Konsernipalvelut ovat hankkineet käännöspalveluita, sisäisen tarkastuksen palveluita, erityishankintapalveluita, rekrytointipalveluita, henkilöstöhallinnon palveluita. Arjen ja vapaa-ajan toimiala on hankkinut mm. aikuiskoulutuspalveluita, ympäristöterveydenhuollon palveluita. Varhaiskasvatuksen toimiala on hankkinut osaamiskartoitukseen liittyviä palveluita. Koulutuksen toimiala on hankkinut juridisia palveluita. Suurimmat euromääräiset hankinnat ovat kohdistuneet ympäristön ja yhteiskunnan toimialalle. Toimiala on hankkinut luontoselvityspalveluita, arkkitehtipalveluita, erilaisia teknisiä asiantuntijapalveluita, ympäristösuunnittelupalveluita, juridisia palveluita ja ympäristönvalvontaan liittyviä palveluita.

On huomioitava, että konsulttipalkkioiden määrä ja laatu vaihtelevat vuosittain, ts. kyseessä eivät ole ns. kiinteät (pysyvät) kustannukset. Palveluita hankitaan aina pohjautuen tarpeeseen.

3. Matkakulut: kunnassa matkustus- ja kuljetuspalveluiden (tili 4420) tilille kirjataan paitsi liikematkustamisen myös koulumatkakustannukset sekä erilaiset koulujen retkikyydit, kilometrikorvaukset sekä päivärahat. Kustannuksia on ollut vuonna 2024 1,6 milj. euroa ja tästä suurin osa n. 1,3 milj. euroa on Koulutus- ja Varhaiskasvatustoimialojen osuutta. Varsinaista matkustamista kokous- ja koulutustarkoituksissa on siten karkeasti arvioiden loput.

Matkustamisen kustannukset vaihtelevat vuosittain. Matkustamisessa noudatetaan kunnan matkustusohjeista ja matkustustavassa pyritään aina kustannustehokkaimpaan vaihtoehtoon. On huomioitava, että ulkomaille suuntautuvien Erasmus-matkojen kustannuksista saatavat korvaukset eivät ole netottamassa tätä kyseistä tiliä. Kustannusvaikutus kunnan talouteen on näiden osalta nolla euroa, ts. matkat korvataan yleensä täysimääräisesti. Kunnanvaltuusto on vahvistanut strategiassaan yhdeksi toiminnan painopistealueista osallistumisen Planet Youth-toimintaan ja ns. Sipoon mallin laatimisen. Tämä työ edellyttää viranhaltijoilta jonkin verran matkustamista.

4. Edustuskulut: kunnassa ei järjestetä edustusluonteisia tilaisuuksia.
5. Konferenssiosallistumiset ja ulkoiset koulutuskustannukset: koulutustilaisuuksiin osallistutaan kunnassa tarvittaessa, ammattitaidon ylläpitämiseksi. Viime vuosina on tapahtunut monia merkittäviä lainsäädännön muuttumisen pohjalta tulleita muutoksia kunnan toimintaan. Näitä muutoksia ovat olleet mm. hyvinvointialueuudistus ja TE-uudistus. Lainsäädännössä tapahtuvat muutokset heijastuvat kunnan toimintaan ja aiheuttavat henkilöstölle uusia osaamisvaateita. Järjestelmissä tapahtuvat muutokset ja kehittämistoimet edellyttävät myös tarvittavaa osaamista.

Osallistumiset koulutuksiin tehdään esihenkilön hyväksynnällä ja tarvepohjaisesti. Koulutuksissa pyritään minimoimaan matkustamisesta aiheutuvat kustannukset ja valtaosa koulutuksista tapahtuu verkkokoulutuksina. Konferenssikustannuksia aiheutuu myös luottamushenkilöiden koulutustilaisuuksista. Vuonna 2024 luottamushenkilöt ovat osallistuneet RAFO-seminaariin ja Kunnallisjohdon seminaariin. Osallistuminen ja osallistujat näihin tilaisuuksiin on päätetty kunnanhallituksessa (KH 14.10.2024 § 287 ja KH 11.3.2024 § 68). Osallistumiset ovat kertaluonteisia ja niistä päätetään aina erikseen.

6. Luottamushenkilöiden tehtäviin liittyvät kustannukset: edellä kerrottujen yksittäisten seminaarikustannusten lisäksi toimielimien osalta aiheutuu kustannuksia kokouspalkkioista, ansionmenetyksistä ja kilometrikorvauksista. Näiden kustannusten perusteet pohjautuvat kunnan hallintosäätöön. Kustannuksia aiheutuu lisäksi pienessä määrin kokoustarjoiluista, joiden tarkoitus on auttaa päätöksentekijöitä jaksamaan pitkissä iltakokouksissa. Kokoustarjoilut käsittävät valtuustojen kokouksien yhteydessä saman päivän ruokalistan mukaisen kouluruoka-aterian, kahvin/teen sekä hedelmän. Lyhyempien kokousten osalta tarjotaan täytetty sämpylä, tuoremehu, kahvi/tee. Kokoustarjoiluiden voidaan katsoa olevan maltillisia. Tästä kustannuksesta voidaan näin päätettäessä luopua.

Luottamushenkilöorganisaatiosta aiheutuu kunnalle lisäksi IT-kuluja, jotka muodostuvat luottamushenkilöiden käyttöön tarkoitetuista laitteista ja ohjelmistolisensseistä. Näiden IT-kulujen pienentämiseksi ja kunnan kyberturvallisuuden parantamiseksi on jo käynnistetty toimet. Seuraavalla valtuustokaudella tavoite on muuttaa kunnan toimintatapaa ja lisätä sähköisen kokouksen käyttöönottoa. Uuden toimintatavan käyttöönotto mahdollistaa kokousten järjestämisen myös täysin etänä, näin päätettäessä. Toimintatavan muutoksen myötä arvioidaan saatavan säästöä n. 50 000 euroa vuodessa. Valtuustokauden aikainen kustannussäästö on siten noin 200 000 euroa. Etäkokouksien myötä on mahdollisuus säästää myös luottamushenkilöiden kilometrikorvauksista ja kokoustarjoiluista. Kukin toimielin tekee itsenäisesti päätöksen siitä, miten usein ja millä tavalla se kokoontuu.

7. IT-palveluihin ja ylläpitosopimuksiin liittyvät kustannukset: kunnassa on keskitetty IT-palvelut, jolloin kunnan IT:n toimesta pystytään arvioimaan kunkin hankittavan järjestelmän tarpeellisuus ja tehostamaan jo hankittujen järjestelmien käyttöä toimialoilla. Keskitetty IT pystyy tehokkaasti kilpailuttamaan IT-hankinnat ja siten varmistumaan kustannustehokkuudesta hankinnoista. Keskitetyn IT-yksikön avulla jo hankittujen ohjelmistojen käyttöä voidaan tehostaa ja tarpeettomista luopua. Kuntien Tiera Oy teki laajan kartoituksen Sipoon kunnan kuluista ja kulurakenteesta vuonna 2022. Tarkoituksena oli saada ulkoisen asiantuntijan näkemys siitä, että millä toimenpiteillä toimintaa voisi vielä parantaa ja kulutehokkuutta lisätä. Kartoituksen perusteella kunnan IT-kokonaisuus on erittäin kustannustehokas ja hallintamalli on ylivoimainen. Asiantuntijat totesivat, että kokonaisuutta ei voida hallinnoida ja palvelua tuottaa tehokkaammin kuin miten Sipoon kunnassa jo silloin tehtiin. Kartoitusta on esitelty Kunnanhallitukselle keväällä 2022. Vaikka perustietotekniikkapalvelut on ulkoistettu tällä hetkellä, kulurakenne ja kulut ovat edelleen erittäin vertailukelpoiset. IT-palveluiden toimintaa on kehitetty jo vuosia jatkuvan kehittämisen mallilla.

Kunnassa on laadittu **talouden toimialoittainen tehostamisohjelma**. Tässä ohjelmassa on määritelty ja päätetty mm. merkittävä määrä toimenpiteitä esim. valtuustoaloitteessa nostettujen IT-kustannusten pienentämiseksi. Talouden tehostamisohjelmassa oli IT-kustannusten osalta tavoitteena se, että jatkuvasti nousevat IT-kulut (lissenssien ja laitteiden hintojen korotukset) saadaan katetuksi kehittämällä toimintaa. Näiden tehostamisohjelmassa toteutettujen toimenpiteiden myötä IT-kustannuksia on jo saatu optimoitua merkittävästi. Järjestelmäkustannusten lisäksi on aktiivisesti kehitetty prosesseja ja toimintatapoja. Toimenpiteinä on tarkasteltu mm. työajanseurantajärjestelmiä, kunnan toiminnoissa olevia laitteita ja niiden hallintaa, sähköisen laskutuksen käytön lisäämistä, ajoneuvojen seurannan tehostamista, käännösohjelmien käyttöä, myyntilaskujen jakelukanavien optimointia ja digilompakkoja. Lissenssien määrää karsimalla on saatu kompensoitua lissenssien hintojen nousuja.

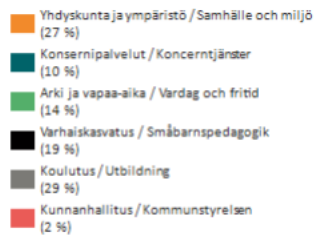
Sipoossa on käytössä ainutlaatuinen identiteetinhallinta, jolla hallinnoidaan myös järjestelmien käyttöoikeuksia, jotka vaikuttavat myös kuluihin. Varmistamalla, että jokaisella työntekijällä on oikeat käyttöoikeudet järjestelmiin, toimitaan tiedonhallintalain mukaisesti. Lisäksi järjestelmä varmistaa, että lisenssejä ei jää voimaan ja laskutukseen kun työntekijän työsuhde päättyy. Tämä on merkittävä etu ottaen huomioon, kuinka monta sataa työsuhdetta kunnassa vuosittain päättyy. Lisenssien tarpeellisuus myös arvioidaan kerran vuodessa kaikkien lisenssien osalta, jotta lisenssit, joille ei ole tarvetta saadaan irtisanottua. Järjestelmien sopimukset katselmoidaan vuosittain. Katselmoinnin yhteydessä arvioidaan järjestelmien elinkaarta, tarkoituksenmukaisuutta ja soveltuvuutta käyttötarkoitukseen. Katselmoinnin yhteydessä arvioidaan kehitystarpeet ja pyydetään niistä tarjous toimittajalta. Katselmoinnin yhteydessä kartoitetaan markkinalla olevat muut toimittajat ja järjestelmät ja arvioidaan, olisiko järjestelmän vaihtamisella tuottavuusvaikutusta. Esimerkiksi ruokapalveluiden toiminnanohjausjärjestelmä on juuri vaihdettu; uusi järjestelmä parantaa tuottavuutta merkittävästi, mutta kulut eivät kasva. Järjestelmien lisäksi on alettu tarkastella mm. laskutuksen prosesseja tarkoituksena yhdenmukaistaa toimintatapoja toimialojen välillä, jotta voidaan työtä tehdä hallinnossa tehokkaammin. Sähköistä allekirjoittamista ja pöytäkirjojen ja materiaalien sähköistä julkaisemista on lisätty ja siten paperisten tulosteiden määrää on vähennetty, samalla kunnan hiilijalanjälkeä pienentäen. Paperitulosteiden määrää on lähdetty järjestelmällisesti seuraamaan, jotta tulosteiden määrää voidaan edelleen vähentää. Talouspalveluissa on otettu käyttöön Opiferus-järjestelmä. Järjestelmän tarkoituksena on tehostaa talouden ja kustannusten seuranta, nopeuttaa ja tehostaa osavuosikatsausten laatimista, talousarvion sekä tilinpäätöksen työstämisen helpottaminen ja nopeuttaminen yhdessä toimialojen kanssa samalla raportoinnin laatua parantaen.

Julkisella sektorilla on merkittävä talouden alijäämä. Sekä Suomen pankin että VM:n ennusteiden mukaan haastava tilanne tulee jatkumaan myös tulevana vuosina. Tämä tulee kiristämään valtiontalouden raameja ja sen kautta edelleen asettamaan vaateita myös kuntien taloudelle. On myös huomattava, että valtion taholta on tällä hetkellä valmisteilla lakimuutoksia, joiden voidaan arvioida läpi mennessään lisäävän sekä kunnassa tehtävää hallinnon työtä että lisäämään mm. konsultti- sekä IT-kustannusten määrää. Muutokset tulevat lisäämään myös tarvetta kouluttaa henkilöstöä. Ilman kunnan henkilöstön kustannustietoisuutta ja aktiivista toiminnan tehostamista, tämä tulee johtamaan paineisiin talouden pitämisessä tasapainossa. Kunnan toimialojen käyttötaloudesta noin puolet menee varhaiskasvatukseen ja koulutuspalveluiden toimialoille, arjen ja vapaa-ajan osuus on n. 14 % prosenttia, yhteiskunnan ja ympäristön -toimialan 27 % prosenttia, konsernipalveluiden toimialan osuus on 10 % prosenttia.

Ulkoiset kulut 2024

Externa kostnader 2024

Toiminnan tehostamista tavoitellaan ja myös edellytetään kaikilta toimialoilta, talousarvion raami vuodelle 2026 ja taloussuunnitelmavuosille 2026-2028 tulee olemaan tiukka. Talousarvio ja -suunnitelma asettaa toimialojen taloudelle sitovat puitteet.

Talouden tehostamisen toimenpiteet tulevat toimielinten päätettäväksi talousarvioprosessin myötä.